

Brusel 28. listopadu 2023
(OR. en)

16136/23

**Interinstitucionální spis:
2023/0443(NLE)**

ENER 648
ENV 1403
COMPET 1192
TRANS 546
CONSOM 437
IND 637
ECOFIN 1296
FISC 276

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	28. listopadu 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 761 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ RADY, kterým se mění nařízení (EU) 2022/2578, pokud jde o prodloužení jeho doby použitelnosti

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 761 final.

Příloha: COM(2023) 761 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.11.2023
COM(2023) 761 final

2023/0443 (NLE)

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY,

**kterým se mění nařízení (EU) 2022/2578, pokud jde o prodloužení jeho doby
použitelnosti**

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

1.1. Odůvodnění a cíle návrhu

Od nevyprovokované a neoprávněné totální invaze Ruska na Ukrajinu jsou narušovány dodávky plynu z Ruska do EU, což představuje úmyslný pokus využít energetiku jako politickou zbraň. Rusko bylo mnoho let hlavním dodavatelem plynu do EU. V minulosti se na dodávkách plynu do Unie podílelo z více než 40 %. Od února 2022 dodávky ruského plynu neustále klesají. Toky plynu plynovody z Ruska činily v první polovině roku 2023 méně než 10 % dovozu plynu do EU.

Otřes v dodávkách způsobený Ruskem měl významný dopad na úroveň cen plynu v EU. Zatímco v uplynulých deseti letech se ceny plynu pohybovaly v rozmezí od 5 EUR/MWh do 35 EUR/MWh a v průměru se pohybovaly kolem 20 EUR/MWh, v době vrcholící krize v srpnu 2022 se vyšplhaly nad 300 EUR/MWh a dosáhly úrovně, která byla o 1000 % vyšší než předchozí průměrné ceny v Unii. Nejvyšších úrovní cen bylo dosaženo v jednom týdnu – v pěti po sobě jdoucích obchodovacích dnech – od 22. do 26. srpna 2022, kdy se ceny trvale pohybovaly nad 250 EUR/MWh a od referenční ceny LNG se lišily o více než 50 EUR/MWh. Od vrcholu krize ceny výrazně klesly a na začátku podzimu 2023 se pohybovaly mezi 40 EUR/MWh a 50 EUR/MWh. I nadále jsou však více než dvakrát vyšší než před krizí.

Extrémní nárůsty cen jsou pro evropské hospodářství velmi škodlivé. Plyn je široce využíván v mnoha odvětvích hospodářství EU, od malých a středních podniků až po velký průmysl, zejména v odvětvích náročných na plyn, jako je výroba keramiky, skla, hnojiv, celulózy, papíru a chemických látek. Vysoké ceny navíc mají vliv na šíření negativních dopadů na ceny elektřiny a přispívají ke zvýšení celkové inflace.

V této souvislosti přijala Rada dne 19. prosince 2022 mimořádné nařízení Rady (EU) 2022/2578, kterým se zavádí mechanismus korekce trhu s plynem na ochranu občanů Unie a hospodářství před nadměrně vysokými cenami.

Použitelnost nařízení skončí dnem 31. ledna 2024. Cílem tohoto návrhu je prodloužit o jeden rok dobu použitelnosti ustanovení nařízení (EU) 2022/2578 s ohledem na přetrvávající rizika pro dodávky energie, a tedy i pro ceny v Unii.

1.1.1. Hlavní prvky nařízení (EU) 2022/2578

Nařízením Rady (EU) 2022/2578 ze dne 22. prosince 2022 se zavádí dočasný mechanismus korekce trhu pro pokyny zadané k obchodování s deriváty spojenými s virtuálními obchodními místy EU se splatností mezi jedním měsícem a jedním rokem.

Mechanismus korekce trhu se aktivuje, když nastane událost vyžadující korekci trhu, tj. pokud vypořádací cena derivátu TTF s plněním v následujícím měsíci přesahuje 180 EUR/MWh a po dobu tří pracovních dnů je o 35 EUR vyšší než referenční cena (odrážející celosvětové trendy v oblasti cen LNG). Mechanismus korekce trhu nebyl dosud aktivován, protože ceny TTF zůstaly od vstupu nařízení Rady (EU) 2022/2578 v platnost pod prahovými hodnotami pro aktivaci.

Při výskytu události vyžadující korekci trhu stanoví nařízení, kterým se zavádí mechanismus korekce trhu, dynamický nabídkový limit, podle kterého by organizátoři trhu neměli přijímat a účastníci trhu by neměli zadávat pokyny pro deriváty s cenami ve výši 35 EUR/MWh nad

referenční cenou, kterou agentura ACER zveřejnila předchozí den. Mechanismus korekce trhu se automaticky deaktivuje po dvaceti pracovních dnech, pokud dynamický nabídkový limit po dobu tří po sobě jdoucích dnů činí 180 EUR/MWh.

Podle článku 6 nařízení může být dynamický nabídkový limit okamžitě a kdykoli pozastaven, pokud vede k vážnému narušení trhu, jež ovlivňuje bezpečnost dodávek a toky plynu uvnitř Unie nebo řádné fungování trhů s energetickými deriváty.

1.1.2. Současná situace: přetrvávají závažné obtíže a rizika pro bezpečnost dodávek zemního plynu do EU

EU se prostřednictvím své reakce v rámci plánu REPowerEU a následných iniciativ, včetně opatření stanovených v nařízení (EU) 2022/2578, připravila na zhoršenou situaci v oblasti bezpečnosti dodávek zemního plynu. Pokud nebude použitelnost nařízení prodloužena, skončí dnem 31. ledna 2024.

Ke dni přijetí tohoto návrhu však přetrvávají závažné problémy s dodávkami plynu do Unie.

Vzhledem k výraznému poklesu dovozu plynu z ruských plynovodů v uplynulém roce je dostupnost dodávek plynu do Unie ve srovnání s obdobím před krizí značně omezená. Při současné úrovni dovozu plynu přiváděného plynovody se očekává, že v roce 2023 bude činit dovoz z Ruska do Unie přibližně 20 miliard m³, pokud nebude tento nespolehlivý dovoz přerušen úplně. To by bylo přibližně o 110 miliard m³ méně než v roce 2021.

Světové trhy s plynem jsou stále velmi napjaté a očekává se, že to tak ještě nějakou dobu zůstane. Jak uvedla Mezinárodní energetická agentura (IEA)¹, celosvětová nabídka LNG v roce 2022 (4 %) a v roce 2023 (3 %) vzrostla jen mírně, a to z důvodu „omezeného zvyšování kapacit pro zkapalňování, odstávek nejdůležitějších vývozních zařízení a klesajících dodávek vstupního plynu do zařízení na zkapalňování zemního plynu, která využívají plyn ze stárnoucích ložisek“. Významná nová kapacita pro zkapalňování zemního plynu na celém světě (zejména v USA a Kataru) bude uvedena do provozu až v roce 2025, ale „tržní rovnováha zůstává v nejbližší budoucnosti nejistá“.²

Tato situace má stále negativní dopady na ceny plynu, které jsou sice mnohem nižší než v létě 2022, ale stále vyšší než před krizí, což má nevyhnutelné dopady na kupní sílu občanů EU a konkurenceschopnost evropských podniků.

Velká volatilita trhu je rovněž důsledkem napjaté situace na trhu a představuje další riziko pro hospodářství EU. V létě a na podzim 2023 došlo k několika případům výrazné volatility, kdy ceny během několika týdnů vzrostly o více než 50 %. Z toho vyplývá, že trhy s plynem jsou stále ještě nestabilní a jakýkoli neočekávaný a náhlý otřes v oblasti nabídky a poptávky na ně může mít značný účinek, jako tomu bylo v případě stávky v australských zařízeních na LNG, krize na Blízkém východě a narušení plynovodu Balticconnector.

Řada rizik může v případě, že se naplní, podnítit obavy z nedostatku, což vzhledem k nestálosti trhu způsobené napětím na něm může vyvolat rozsáhlé reakce s vážnými dopady na ceny. Mezi tato rizika patří oživení poptávky po zkapalněném zemním plynem (LNG)

¹ IEA: Medium-Term Gas Report 2023 (Zpráva o střednědobém výhledu v oblasti zemního plynu z roku 2023)

² IEA: Světový energetický výhled z roku 2023

v Asii, které by snížilo dostupnost plynu na světovém trhu s plynem³, extrémní povětrnostní podmínky, které by mohly ovlivnit skladování vodní energie nebo výrobu elektřiny v jaderných elektrárnách⁴, což by vyžadovalo větší využití výroby elektřiny z plynu, a další možná narušení dodávek plynu, včetně úplného zastavení dovozu plynu z Ruska nebo narušení stávající kritické plynárenské infrastruktury.

Ozbrojené konflikty vysoké intenzity nyní zasahují kromě Ukrajiny i několik klíčových dodavatelských regionů EU (Ázerbájdžán, Blízký východ), což zhoršuje situaci v oblasti hrozeb.

Příklady z nedávné doby ilustrují pravděpodobnost a význam rizik spojených s narušením kritické plynárenské infrastruktury. V září 2022 byl plynovod NordStream 1 poškozen sabotáží do té míry, že v současné době nemůže přepravovat žádný plyn a nebude toho schopen ani v dohledné době. V říjnu 2023 došlo k narušení Balticconnectoru, důležitého plynovodu spojujícího Finsko s Estonskem. V důsledku narušení tohoto plynovodu již Finsko není schopno splnit kritérium N-1 jako součást standardu pro infrastrukturu uvedeného v článku 5 nařízení (EU) 2017/1938. Kritérium N – 1 zajišťuje, že členské státy přijmou taková opatření, aby v případě narušení jediné největší plynárenské infrastruktury měly stále technickou kapacitu pro uspokojení své celkové poptávky během špičky. V důsledku narušení plynovodu Balticconnector zvýšilo Finsko dne 27. října 2023 svou krizovou úroveň podle článku 11 nařízení (EU) 2017/1938 z „včasného varování“ na „výstrahu“, což je poslední krizový stupeň před vyhlášením stavu nouze. Tento nedávný incident týkající se infrastruktury ilustruje pravděpodobnost a význam rizik spojených s novým narušením kritické plynárenské infrastruktury.

Je rovněž třeba poznamenat, že výrazné snížení poptávky po zemním plynu (o 18 % mezi srpnem 2022 a srpnem 2023) přispívá k zachování rovnováhy v EU týkající se plynu. Toto snížení je důsledkem ekonomických faktorů (např. vysokých cen) a správních opatření přijatých členskými státy podle nařízení 2022/1369 a jeho prodlužujícího nařízení (EU) 2023/706 o koordinovaném snižování poptávky po plynu. Případné zvýšení poptávky v důsledku opětovného zvýšení spotřeby plynu v domácnostech a v obchodním a průmyslovém sektoru⁵ nebo v případě, že by správní opatření zaměřená na snížení poptávky nebyla dále prodloužena, představuje další riziko, které by vzhledem k současným napjatým podmínkám na trhu mohlo ohrozit bezpečnost dodávek zemního plynu do EU.

V řadě následných zpráv z prosince 2022 a z února, července a října 2023 Mezinárodní energetická agentura (IEA) důsledně upozorňovala na přetrvávající rizika pro bezpečnost dodávek zemního plynu do EU a varovala před tím, abychom s ohledem na zlepšení situace oproti vrcholu krize v létě 2022 podléhali dojmu, že máme vyhráno. Podle zprávy z října 2023 „globální dodávky plynu zůstanou v roce 2023 omezené“ a „očekává se, že podprůměrné zvyšování kapacit pro zkapalňování zemního plynu prodlouží omezené podmínky dodávek do roku 2024“. Ve své zprávě z února agentura IEA uvedla, že „globální rovnováha podléhá

³ IEA uvedla, že „celosvětová poptávka po plynu by se měla v roce 2024 vrátit k mírnému růstu, a to především díky asijsko-tichomořskému regionu a Blízkému východu“ a že se očekává, že poptávka v Asii a Tichomoří „do roku 2026 vzroste o 20 % oproti roku 2022“, viz Zpráva o střednědobém výhledu v oblasti zemního plynu z roku 2023.

⁴ Domácí nedostatky hydroelektrické a jaderné energie v důsledku klimatických podmínek a dalších faktorů dostupnosti zvýšily napětí na trhu s plynem, což v létě 2022 vedlo k dalšímu nárůstu cen. Pokles výroby vodní a jaderné energie v roce 2022 činil přibližně 60 TWh (v případě vodní energie) a 120 TWh (v případě jaderné energie) oproti roku 2021.

neobvykle širokému spektru nejistot a vnějších rizikových faktorů. Mezi ně patří možnost úplného zastavení dodávek ruského plynu prostřednictvím plynovodů do Evropské unie, jakož i obnovení dovozu LNG do Číny v souladu s jejími dlouhodobými smlouvami o LNG a potenciální nižší dostupnost dodávek zkapalněného zemního plynu“. Vytvořila zátěžové scénáře, které pracují se zastavením dodávek ruského plynu, s omezenými dodávkami LNG a s nárůstem poptávky v důsledku povětrnostních podmínek, což by mohlo vést k potenciálnímu výpadku nabídky a poptávky v EU ve výši 40 miliard m³. Ve své zprávě z července 2023 IEA zdůraznila, že „před zimou 2023/24 na severní polokouli přetrvávají rizika a nejistoty“ a že „plné zásobníky nejsou zárukou proti zimní volatilitě a riziku obnoveného napětí na trhu“.⁵

Evropská síť provozovatelů plynárenských přepravních soustav (ENTSOG) navíc v souladu s článkem 8 nařízení (ES) 715/2009 zveřejnila svůj každoroční výhled zimních dodávek s letním přehledem. Síť ENTSOG dospěla k závěru, že ačkoli se obecná situace v oblasti bezpečnosti dodávek v EU výrazně zlepšila, v případě úplného přerušení dodávek z Ruska mohou být zapotřebí další opatření. Kromě toho je třeba svědomitě spravovat zásobníky během zimy 2023–2024, protože na začátku sezóny plnění bude pravděpodobně nutné naplnit zásobníky ze 46 %, aby bylo dosaženo cíle naplnění z 90 % stanoveného nařízením (EU) 2022/1032³.

Unie přispěla ke zlepšení situace prostřednictvím své reakce v rámci plánu REPowerEU a následných iniciativ, včetně opatření stanoveného v nařízení (EU) 2022/2578. Pokud by se příslušná opatření Unie přestala uplatňovat, hrozilo by, že se změní stabilizovaná, leč křehká situace, které Unie dosáhla, a mohlo by to zhoršit odolnost EU vůči nepříznivým událostem.

Vzhledem k těmto přetrvávajícím závažným obtížím a rizikům pro bezpečnost dodávek zemního plynu do EU a pro ceny plynu, a aby nedošlo ke změně současné křehké rovnováhy, je nezbytné a naléhavé prodloužit použitelnost nařízení (EU) 2022/2578. Cílem tohoto návrhu je tedy prodloužit dobu použitelnosti nařízení 2022/2578 o jeden rok.

1.1.3. Důvody pro prodloužení použitelnosti ustanovení nařízení za současné situace

Různá ustanovení nařízení (EU) 2022/2578, jejichž použitelnost se tento návrh snaží prodloužit, jsou nezbytná k řešení výše uvedených závažných obtíží a rizik pro bezpečnost dodávek zemního plynu a pro jeho ceny v EU.

Agentura ACER a orgán ESMA provedly v březnu 2023 posouzení dopadu mechanismu korekce trhu od jeho vstupu v platnost a dospěly k závěru, že mechanismus nebyl aktivován a že do té doby nedošlo k žádným negativním dopadům na trhy s energií (a trhy související s financemi). Komise rozšířila analýzu o posouzení vývoje trhu v posledních měsících a zjistila, že od vstupu nařízení o mechanismu korekce trhu v platnost nebyl tento mechanismus nikdy aktivován, a nezjistila žádné negativní účinky.

Mechanismus korekce trhu brání tomu, aby ceny na trzích s deriváty na zemní plyn dosáhly příliš vysoké úrovně v porovnání s mezinárodními cenami, a proto omezuje negativní dopad vysokých cen na kupní sílu občanů EU a konkurenceschopnost evropských podniků.

⁵ IEA, „Global Security Review 2023“ (Přezkum celosvětové bezpečnosti pro rok 2023). Na začátku listopadu 2023 dosáhly zásoby plynu v EU rekordní úrovně přesahující 99 % kapacity.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Dne 23. března 2022 představila Evropská komise sdělení nazvané „Bezpečnost dodávek a dostupné ceny energie: varianty okamžitých opatření a příprava na příští zimu“ (COM(2022) 138 final), v němž nastínila cíl zajistit dodávky plynu za přiměřené náklady pro příští zimu a další období. Sdělení odkazovalo na omezení nebo úpravu ceny plynu prostřednictvím regulačních prostředků jako na variantu, o níž lze uvažovat v zájmu zmírnění prudkého nárůstu cen energií. V říjnu 2022 vydala Evropská komise v souvislosti se stupňující se krizí sdělení, v němž opětovně potvrdila, že vysoké ceny energie je třeba řešit cílenými a koordinovanými opatřeními. Komise ve sdělení navrhla zavést mechanismus pro omezení cen prostřednictvím hlavní evropské burzy pro obchodování s plynem (TTF), který by byl v případě potřeby aktivován. Nařízení 2022/2578 provádí návrh Komise uvedený v jejích sděleních.

Mechanismus korekce trhu a tento návrh na prodloužení jeho platnosti neohrožují cíle a zásady nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ze dne 25. října 2017 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu. Nařízení 2022/2578 zajišťuje, aby v případě stavu nouze na regionální úrovni nebo na úrovni Unie mechanismus korekce trhu nepatříčně neomezoval tok plynu na vnitřním trhu, což by ohrozilo bezpečnost jeho dodávek v Unii.

Nařízení (EU) 2022/2578 a tento návrh na prodloužení jeho použitelnosti jsou součástí souboru opatření k řešení současné energetické krize, která Rada přijala v posledních měsících. Nařízení 2022/2578 je zejména úzce spjato s nařízením Rady (EU) 2022/1369 a je v souladu s jeho cíli. Zajišťuje zejména, aby Komise mohla pozastavit mechanismus korekce trhu, pokud negativně ovlivňuje pokrok dosažený při plnění cíle úspor plynu podle článku 3 nařízení Rady (EU) 2022/1369 nebo pokud vede k celkovému zvýšení spotřeby plynu, a to na základě údajů o spotřebě plynu a snížení poptávky obdržených od členských států podle článku 8 nařízení Rady (EU) 2022/1369.

Pravidelné a účinné sledování situace a podávání zpráv má zásadní význam pro posouzení pokroku dosaženého členskými státy při provádění dobrovolných a povinných opatření ke snížení poptávky. Za tímto účelem a kromě opatření pro sledování situace a podávání zpráv stanovených v nařízení Rady (EU) 2022/1369 musí členské státy nejpozději dva týdny po korekci trhu oznámit Komisi, jaká opatření přijaly ke snížení spotřeby plynu a elektřiny v reakci na korekci trhu, pokud Komise nepřijala rozhodnutí o pozastavení. Snížení poptávky v celé Unii je vyjádřením zásady solidarity zakotvené ve Smlouvě.

Nařízení (EU) 2022/2578 dále doplňuje cíle spočívající v zavedení mechanismu pro řízení vnitrodenní volatility, a řeší tak krátkodobou volatilitu trhu, jak je stanoveno v kapitole III oddíle 1 nařízení 2022/2576. Mechanismus pro řízení vnitrodenní volatility je nástrojem k omezení extrémních změn v rámci jednoho dne a nestačí k řešení problémů v podobě nadměrných cen, k nimž došlo v létě 2022.

Nařízení 2022/2578 a stávající návrh jsou navíc v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu, zejména se zajištěním bezpečných a cenově dostupných dodávek energie v EU tím, že poskytuje mechanismus, který zmírní dopady extrémně vysokých cen plynu na spotřebitele v EU a její členské státy, a zároveň je navržen tak, aby strukturálně nesnižoval ceny, které, pokud by byly přeneseny na konečné spotřebitele, mohou vést k vyšší spotřebě plynu.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Nařízení 2022/2578 a tento návrh na prodloužení jeho použitelnosti jsou slučitelné s ostatními politikami Unie, zejména s pravidly pro politiku vnitřního trhu, a to i s ohledem na pravidla hospodářské soutěže. Nařízení 2022/2578 nepřiměřeně nezasahuje do zásad práva hospodářské soutěže. Mechanismus korekce trhu je navržen tak, aby omezil zásahy v situacích nadměrných cen, za nichž index TTF již neposkytuje odpovídající zástupný indikátor cen, které přesně odrážejí dynamiku trhu v Evropě.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Právním základem tohoto nástroje je čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Podmínky pro uplatňování tohoto ustanovení vyžadují, aby opatření bylo „přiměřené hospodářské situaci“, což platí zejména v případě, že existují „závažné obtíže v zásobování určitými produkty“. Opatření musí být rovněž přijata v „duchu solidarity“ a podle judikatury musí být dočasná a přiměřená.

Současné přetrvávající nedostatečné dodávky plynu spolu s kolísáním cen způsobeným křehkou rovnováhou na světových trzích s plynem představují závažné problémy s dodávkami energetického produktu podle článku 122 Smlouvy o fungování EU. Jak je již uvedeno výše v odstavci 1 („Odůvodnění a cíle návrhu“), přetrvávají závažné obtíže a rizika pro bezpečnost dodávek zemního plynu do EU.

Pokud by se opatření stanovená v nařízení 2022/2578 přestala uplatňovat, členské státy by již neměly nástroj, jak přímo řešit případy nadměrně vysokých cen způsobené těmito obtížemi a riziky.

Jak je vysvětleno v odstavci 1 („Odůvodnění a cíle návrhu“), ustanovení nařízení jsou nezbytná a přiměřená k řešení závažných obtíží a možných rizik pro ceny, jež mohou vzniknout v důsledku stávající křehké rovnováhy v plynárenské soustavě EU.

Aby se zabránilo roztržitému opatření, která by mohla rozdělit integrovaný trh EU s plynem, je třeba v duchu solidarity přijmout společná opatření. Mechanismus korekce trhu navíc posiluje solidaritu Unie tím, že zabraňuje nadměrně vysokým cenám plynu, které jsou pro mnoho členských států neudržitelné i z krátkodobého hlediska. Mechanismus korekce trhu pomáhá zajistit, aby dodavatelské podniky ze všech členských států mohly v duchu solidarity nakupovat plyn za rozumné ceny.

Společné záruky, které mohou být nezbytnější v členských státech bez alternativních možností dodávek než v členských státech, jež takové alternativy mají, navíc zajišťují koordinovaný přístup jako výraz energetické solidarity.

Je proto odůvodněné, aby navrhovaný nástroj vycházel z čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Ustanovení nařízení a navrhované prodloužení použitelnosti jsou plně v souladu se zásadou subsidiarity.

Vzhledem k integrovanosti trhů se zemním plynem a finančních trhů jsou opatření na úrovni Unie nejúčinnějším způsobem, jak v celé Unii řešit problém nárůstu cen.

- **Proporcionalita**

Ustanovení nařízení a navrhované prodloužení jejich použitelnosti jsou v souladu se zásadou proporcionality. Opatření je úměrné rozsahu a povaze definovaných problémů a dosažení stanovených cílů.

Nabídkové limity se na obchodovaných trzích běžně používají k řešení problému s mechanismy tvorby cen, jež by mohly poškodit spotřebitele. Takový mechanismus existuje například na trzích EU s elektřinou (viz např. článek 10 nařízení (EU) 2019/943) a lze se s ním rovněž setkat na trzích mimo Unii, mimo jiné v USA.

Účelem tohoto mechanismu navíc není zasahovat do běžné souhry poptávky a nabídky nebo „omezovat“ běžné stanovování cen. Může být aktivován pouze za velmi výjimečných okolností, kdy zvýšení cen v TTF nesouvisí s vývojem mezinárodních cen, což v daný okamžik zpochybňuje jejich vhodnost jako referenční ceny. Mechanismus korekce trhu bude aktivován pouze za výjimečných okolností na přísně omezenou dobu.

Nabídkový limit bude okamžitě deaktivován, jakmile tyto výjimečné okolnosti již nebudou přetrvávat. Navíc je mechanismus korekce trhu doprovázen komplexním souborem záruk, které umožňují jeho pozastavení v případě, že dojde k nezamýšlenému narušení trhu, které negativně ovlivní bezpečnost dodávek a toky uvnitř EU, jakož i řádné fungování trhů s deriváty.

Mechanismus korekce trhu proto nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení sledovaného cíle politiky, a je přiměřený pro dosažení cíle zmírnění dopadu mimořádně vysokých cen plynu. Prodloužení použitelnosti o jeden rok je nezbytné vzhledem k trvajícím závažným obtížím v oblasti dodávek energie a z toho plynoucích rizik pro ceny a bezpečnost dodávek, které by měly přetrvávat přinejmenším po celý rok 2024, neboť strukturálnější změny podmínek na trhu se očekávají až v průběhu roku 2025.

- **Volba nástroje**

S ohledem na rozměr energetické krize a rozsah jejích sociálních, ekonomických a finančních dopadů jsou ustanovení, jejichž použitelnost má tento návrh prodloužit, obsažena v nařízení, které má obecnou působnost a je přímo a bezprostředně použitelné. Prodloužení doby použitelnosti těchto ustanovení je proto třeba rovněž učinit přijetím nařízení.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné připravit návrh na prodloužení použitelnosti nařízení tak, aby jej Rada mohla přijmout včas, nebylo možné provést konzultaci se zúčastněnými stranami.

Útvary Komise však posoudily, zda se od vstupu mechanismu korekce trhu v platnost objevily nějaké negativní účinky.

V souladu s požadavky článku 8 nařízení 2022/2578 provedly agentura ACER⁽⁶⁾ a orgán ESMA⁽⁷⁾ ve svých zprávách o posouzení účinků zveřejněných dne 1. března 2023 analýzu

⁶ https://acer.europa.eu/Publications/ACER_FinalReport_MCM.pdf

řady ukazatelů, aby posoudily dopady mechanismu korekce trhu od jeho vstupu v platnost. Tyto ukazatele pokrývají několik oblastí od bezpečnosti dodávek a toků uvnitř EU až po finanční trhy a stabilitu. Agentura ACER a orgán ESMA dospěly k závěru, že mechanismus korekce trhu nebyl aktivován a že do zveřejnění jejich zprávy se neobjevily žádné negativní účinky.

Na základě ukazatelů, které agentura ACER a orgán ESMA stanovily ve svých březnových zprávách, Komise rozšířila analýzu o posouzení vývoje trhu v posledních měsících. Mechanismus korekce trhu nebyl nikdy aktivován a od jeho vstupu v platnost nebyly zjištěny žádné negativní účinky.

Výsledek posouzení Komise byl předložen zástupcům členských států na zasedání pracovní skupiny Rady pro energetiku dne 5. října 2023.

- **Základní práva**

Mechanismus korekce trhu je dočasný a aktivuje se pouze při splnění určitých podmínek. Tyto podmínky tedy odrážejí situaci, která škodí hospodářství Unie a její energetické bezpečnosti, a proto je nutné ji řešit. Mechanismus korekce trhu navíc obsahuje spolehlivé záruky, které by zabránily vzniku jakýchkoli problémů souvisejících se základními právy. Zakotvuje deaktivací mechanismus, který jej ukončí, pokud jeho fungování již není vzhledem k situaci na trhu se zemním plynem odůvodněné. A i když podmínky odůvodňující aktivaci mechanismu korekce trhu trvají, stanoví nařízení možnost pozastavit mechanismus v případě, že dojde k nezamýšlenému narušení trhu. Dojde-li k nezamýšlenému narušení trhu, je Komise povinna přijmout rozhodnutí o pozastavení. Mechanismus korekce trhu je tedy přiměřený a řádně odůvodněný v tom smyslu, že nemá větší než nezbytný dopad na základní práva, jako je svoboda podnikání, a to s ohledem na dopad, který by na ekonomiku Unie a její energetickou bezpečnost měla nečinnost.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Rozpočtový dopad tohoto návrhu na rozpočet EU se týká lidských zdrojů Generálního ředitelství Evropské komise pro energetiku (GŘ pro energetiku). Tento bezprecedentní mechanismus s sebou nese úkoly (mimo jiné sledování fungování komoditních trhů a jejich dopadu na bezpečnost dodávek), které obvykle nejsou součástí úlohy Komise. Vzhledem k míře odpovědnosti spojené s tímto úkolem je nanejvýš důležité zajistit odpovídající doprovod ze strany útvarů Komise a posílit úlohu GŘ pro energetiku, zejména pokud jde o sledování a posuzování finančních záležitostí a trhů (6 plných pracovních úvazků). Podpora agentury ACER, která bude sledovat, aktivovat a pozastavovat mechanismus korekce trhu, bude mít zásadní význam pro jeho účinné fungování. Dopad na rozpočet EU související s tímto návrhem se tedy týká i lidských zdrojů a dalších správních výdajů agentury ACER (6 plných pracovních úvazků).

Tento návrh nevyžaduje žádné dodatečné rozpočtové zdroje kromě těch, které již byly přiděleny v souvislosti s přijetím nařízení (EU) 2022/2578 (a uvedeny ve finančním výkazu připojeném k nařízení (EU) 2022/2578).

⁷

https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA70-446-794_MCM_Effects_Assessment_Report.pdf

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Navrhované změny jsou cílené a jejich rozsah je omezen na prodloužení doby použitelnosti ustanovení nařízení 2022/2578 o jeden rok.

V článku 12 se navrhuje změnit dobu použitelnosti nařízení a prodloužit ji do 31. ledna 2025.

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY,**kterým se mění nařízení (EU) 2022/2578, pokud jde o prodloužení jeho doby použitelnosti**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 122 odst. 1 této smlouvy,
s ohledem na návrh Evropské komise,
vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Nařízením Rady (EU) 2022/2578¹ se zavádí dočasný mechanismus korekce trhu pro pokyny zadané k obchodování s deriváty spojenými s virtuálními obchodními místy Unie se splatností mezi jedním měsícem a jedním rokem. Mechanismus korekce trhu se proto vztahuje na jakýkoli komoditní derivát obchodovaný na regulovaném trhu, jehož podkladovým aktivem je transakce s plynem v jakémkoli virtuálním obchodním místě v Unii.
- (2) Mechanismus korekce trhu se aktivuje v případě, že nastane událost vyžadující korekci trhu, tj. když vypořádací cena derivátu Title Transfer Facility („TTF“) s plněním v následujícím měsíci, kterou zveřejňuje společnost ICE Endex B.V., překročí 180 EUR/MWh a po dobu tří pracovních dnů je o 35 EUR vyšší než referenční cena. Při výskytu události vyžadující korekci trhu stanoví nařízení (EU) 2022/2578, kterým se zavádí mechanismus korekce trhu, dynamický nabídkový limit, podle kterého by organizátoři trhu neměli přijímat a účastníci trhu by neměli zadávat pokyny pro deriváty s cenami ve výši 35 EUR/MWh nad referenční cenou, kterou Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER)² zveřejnila předchozí den.
- (3) V souladu s článkem 8 nařízení (EU) 2022/2578 provedly agentura ACER a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)³ ve svých zprávách o posouzení účinků zveřejněných dne 1. března 2023 analýzu řady ukazatelů, aby posoudily dopady mechanismu korekce trhu od vstupu uvedeného nařízení v platnost. Agentura ACER a orgán ESMA dospěly k závěru, že mechanismus korekce trhu nebyl aktivován a že do zveřejnění jejich příslušné zprávy se neobjevily žádné negativní účinky na bezpečnost dodávek a toky uvnitř Unie nebo na finanční trhy a stabilitu.
- (4) Na základě ukazatelů, které agentura ACER a orgán ESMA analyzovaly ve svých zprávách ze dne 1. března 2023, Komise rozšířila analýzu o posouzení vývoje trhu

¹ Nařízení Rady (EU) 2022/2578 ze dne 22. prosince 2022, kterým se zavádí mechanismus korekce trhu na ochranu občanů Unie a hospodářství před nadměrně vysokými cenami (Úř. věst. L 335, 29.12.2022, s. 45, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj?locale=cs>).

² https://acer.europa.eu/Publications/ACER_FinalReport_MCM.pdf

³ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA70-446-794_MCM_Effects_Assessment_Report.pdf

v posledních měsících. Od vstupu nařízení (EU) 2022/2578 v platnost nebyly zjištěny žádné negativní účinky a mechanismus korekce trhu nebyl nikdy aktivován.

- (5) Přetrvávají však vážné obtíže, pokud jde o bezpečnost dodávek energie v Unii. Celosvětová situace na trhu s plynem zůstává velmi napjatá. Ceny plynu jsou stále výrazně vyšší než před krizí, což má nevyhnutelné dopady na kupní sílu občanů Unie a konkurenceschopnost podniků v Unii.
- (6) Volatilita trhu je také důsledkem napjaté situace na trhu, která vyplývá z geopolitických rizik, a představuje další riziko pro hospodářství Unie. Případy výrazného kolísání cen pozorované v létě a na začátku podzimu 2023, kdy ceny během několika týdnů vzrostly o více než 50 %, ukazují, že trhy jsou stále ještě nestabilní a zůstávají zranitelné i vůči relativně malým otřesům v oblasti poptávky a nabídky, což dokazuje pohyb cen po nedávných událostech, jako byla stávka v australských zařízeních na zkapalněný zemní plyn (LNG) nebo narušení plynovodu Balticconnector. Probíhající krize na Blízkém východě představuje další významné geopolitické riziko s možným dopadem na ceny a dodávky plynu.
- (7) Světové trhy s plynem jsou v současné době velmi napjaté a očekává se, že to tak ještě nějakou dobu zůstane. Celosvětová nabídka LNG v posledních dvou letech vzrostla jen mírně, a to z důvodu omezeného zvyšování kapacit pro zkapalňování, odstávek nejdůležitějších vývozních zařízení a klesajících dodávek vstupního plynu do zařízení na zkapalňování zemního plynu. Významná nová kapacita pro zkapalňování zemního plynu bude uvedena do provozu až v průběhu roku 2025. Proto zůstává rovnováha na trzích v nejbližší budoucnosti nejistá.
- (8) Kromě toho se v důsledku výrazného poklesu dovozu plynu z ruských plynovodů v uplynulém roce dostupnost dodávek plynu do Unie ve srovnání se situací před krizí značně snížila. Při současné úrovni dovozu plynu se očekává, že v roce 2023 se bude do Unie přivádět plynovodem z Ruska nejvýše 20 miliard m³ zemního plynu, což je přibližně o 110 miliard m³ méně než v roce 2021. Přetrvává tedy vážné riziko, že v krátkodobém horizontu dojde v Unii k nedostatku plynu. Vzhledem k současným napjatým podmínkám na trhu mohou ceny opět vzrůst v důsledku nepředvídatelných událostí a náhlých otřesů, jako je například oživení poptávky po LNG v Asii, které by mohlo snížit dostupnost plynu na světovém trhu s plynem; extrémní povětrnostní podmínky, které by mohly ovlivnit skladování vodní energie nebo výrobu elektřiny v jaderných elektrárnách, což by vyžadovalo větší využití výroby elektřiny z plynu; a další možná narušení dodávek plynu, včetně úplného zastavení dovozu plynu z Ruska a dalších narušení kritických infrastruktur podobných sabotáži plynovodu NordStream 1 v září 2022 a narušení plynovodu Balticconnector v říjnu 2023.
- (9) Přetrvávající závažné obtíže vystavují celou Unii riziku nedostatku energie a vysokým cenám energií. Úroveň cen plynu by mohla mít negativní dopad na hospodářskou situaci Unie, konkurenceschopnost průmyslu a kupní sílu občanů.
- (10) Za těchto podmínek, zejména v situaci několika geopolitických rizik s možným dopadem na ceny plynu, může obava z nedostatku vyvolat rozsáhlé reakce, které mohou mít vážné dopady na ceny. Vzhledem k současné napjaté rovnováze mezi nabídkou a poptávkou by mohlo mít na ceny plynu dramatický dopad i mírné narušení dodávek plynu a mohlo by způsobit vážné a trvalé škody hospodářství a občanům Unie.
- (11) V době vrcholící krize se Unie přiklonila k důrazné a koordinované reakci, aby ochránila své občany a své hospodářství před nadměrnými cenami a zajistila, že plyn

bude proudit přes hranice ke všem spotřebitelům, kteří ho potřebují, a to i v situacích, kdy je ho nedostatek. Unie přispěla ke zlepšení situace prostřednictvím své reakce v rámci plánu REPowerEU⁴ a následných iniciativ, včetně opatření stanovených v nařízení (EU) 2022/2578. Pokud by se tato opatření přestala uplatňovat, hrozilo by, že se změni stabilizovaná, leč křehká situace, které Unie dosáhla, a zhoršila by se odolnost vůči možným budoucím událostem a náhlým otřesům, jako jsou ty uvedené výše.

- (12) Vzhledem k tomu, že Unie představuje jednotný trh a TTF se obecně považuje za „standardní“ zástupný ukazatel cen pro trhy s plynem v Unii, měly by vysoké ceny plynu u derivátů spojených s TTF závažné důsledky ve všech členských státech, i když možná v různé míře podle členských států. Do prodloužení použitelnosti nařízení (EU) 2022/2578 by měly být rovněž nadále zahrnuty deriváty spojené se všemi ostatními virtuálními obchodními místy v Unii, aby se předešlo případným přesunům obchodu k derivátům spojeným s jinými virtuálními obchodními místy, které by mohly vést k narušení trhů s energií nebo finančních trhů Unie. Mechanismus korekce trhu posiluje solidaritu Unie tím, že zabráňuje nadměrně vysokým cenám plynu, které jsou pro mnoho členských států neudržitelné i z krátkodobého hlediska. Mechanismus korekce trhu pomáhá zajistit, aby dodavatelské podniky ze všech členských států mohly v duchu solidarity nakupovat plyn za rozumné ceny.
- (13) Prodloužení doby použitelnosti nařízení (EU) 2022/2578 představuje mimořádné opatření reagující na přetrvávající závažné problémy s dodávkami energie, které s sebou nesou riziko bezprostřední krize a vyžadují, aby se nadále uplatňovalo opatření stanovené v uvedeném nařízení, které přispívá k udržení cen pod kontrolou.
- (14) S ohledem na skutečnost, že použitelnost nařízení (EU) 2022/2578 skončí dnem 31. ledna 2024, představuje prodloužení jeho doby použitelnosti mimořádné opatření v duchu solidarity mezi členskými státy, jehož cílem je reagovat na přetrvávající závažné obtíže v oblasti dodávek energie. Tyto potíže s sebou nesou také riziko bezprostřední krize a nadměrných cen, zejména pokud by došlo k událostem, jako jsou ty uvedené výše.
- (15) Prodloužení doby použitelnosti nařízení (EU) 2022/2578 je rovněž v souladu s plánem REPowerEU, jehož cílem je chránit občany a hospodářství Unie před nadměrnými cenami a nedostatečnými dodávkami energie.
- (16) Toto nařízení by mělo vstoupit v platnost dne 1. února 2024, aby se zajistila nepřetržitá ochrana před nadměrnými cenami po celou zimní sezónu 2023/2024.
- (17) Prodloužená účinnost ustanovení by měla být dočasná a měla by zůstat v platnosti do konce ledna 2025. Prodloužení o jeden rok je nezbytné a přiměřené vzhledem k trvajícím závažným obtížím a dodatečným rizikům popsáním výše a k nejistotě současné situace.
- (18) Jelikož cíle tohoto nařízení nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jej může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku toto nařízení nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.

⁴ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Plán REPowerEU, COM(2022) 230 final, 18.5.2022.

(19) Nařízení (EU) 2022/2578 by proto mělo být odpovídajícím způsobem změněno,
PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Změna nařízení (EU) 2022/2578

V čl. 12 odst. 1 nařízení (EU) 2022/2578 se druhá věta nahrazuje tímto:
„Použije se do 31. ledna 2025.“

Článek 2

Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dnem 1. února 2024.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně